

Το βήμα των Φοιτητών

ΚΑΡΥΣΤΟΣ

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Της κ. Χριστίνας ΜΠΑΛΤΑ
Φοιτήτριας Τμ. Οικ. Περ. Αναπτ. Π.Π.Κ.Π.Ε.

Η Οθωνούπολη πρωτεύουσα του Δήμου Καρυστίων

Η Εύβοια,¹ καίτοι ήταν μεταξύ των πρώτων περιοχών, οι οποίες επαναστάτησαν το έτος 1821 μ.Χ. έμελλε τελικώς να απελευθερωθεί μέσω διαπραγματεύσεων βάσει του Πρωτοκόλλου του Λονδίνου της 3ης Φεβρουαρίου 1830 (ουσιαστικώς οι τελευταίοι κατακτητές αποχώρησαν το έτος 1833 μ.Χ.).

Μετά την πλήρη αποχώρηση των κατακτητών άρχισε ο επαναπατρισμός των Καρυστινών, οι οποίοι κατά περιόδους είχαν καταφύγει σε άλλες περιοχές της Χώρας και κυρίως σε νησιά.

Πρωτεύουσα της περιοχής είχε ορισθεί αρχικά το χωριό Μύλοι, ενώ παράλληλα δρομολογείται σειρά ενεργειών για μετεγκατάσταση στα παράλια, με σημαντικότερη εκείνη της 11ης Μαΐου 1841 μ.Χ. (συμφωνία μεταξύ γαιοκτημόνων και μη για την δημιουργία νέας πόλης).

Έτσι, την 19η Ιουλίου 1848 μ.Χ. το Υπουργείο Εσωτερικών κοινοποιεί προς την Νομαρχία Ευβοίας και την 4η Αυγούστου το Επαρχείο Καρυστίας κοινοποιεί προς τον Δήμο αντίγραφο του Βασιλικού Διατάγματος της 17ης Ιουλίου, με το οποίο ματατίζεται η πρωτεύουσα του Δήμου Καρυστίων. Την 9η Αυγούστου 1848 μ.Χ. ο Δήμαρχος Καρυστίων Γεώργιος Παπα-Ρούντας αναγγέλλει προς τους κατοίκους, ότι η πρωτεύουσα του Δήμου μετατίθεται στην Οθωνούπολη (πρώην Μύλοι):

Αριθ. Πρ. 898, Δ 474, Εν Καρύστω, Την 9η Αυγούστου 1848

Βασιλείον της Ελλάδος
Ο Δήμαρχος Καρυστίων
Προς τους κατοίκους του Δήμου

Ευχαρίστως σας αναγγέλλομεν, κύριοι ότι διά του από 17 Ιουλίου τ.έ. Β. Διατάγματος η πρωτεύουσα του Δήμου τούτου μετατίθεται εις Οθωνούπολη, εις την οποίαν του λοιπού θέλουν εδρεύει άπασαι αι αρχαί του τόπου.

Γνωστοποιούντες δε τούτο εις υμάς αισθανόμεθα ως προείπαμεν την μεγαλυτέραν ευχαρίστησην, διότι πεποίθημεν, ότι η μεταφορά της πρωτευούσης του Δήμου εις Οθωνούπολην θέλει εμπύχωση και προάξει ταχύτερον τον νέον αυτόν συνοικισμόν των Καρυστίων, ο οποίος αναντιρρήτως υπόσχεται μυρίας ωφελείας ηθικάς τε και υλικάς εις τον τόπον τούτον, διότι θέλει αναπτύξει την ναυτιλίαν, το εμπόριον και λοιπήν βιομηχανίαν, θέλει προάξει οσαύτως τας κοινωνικάς σχέσεις του και εν γένει θέλει να πλουτίσει με άπειρα αγαθά. Επομένως, δεν αμφιβάλλομεν, ότι των καλλών τούτων επιθυμούντες φυσικώ το λόγω να μεθέξουσιν άπαντες οι Δημότες, θέλουσι σπεύσει εφάμιλλως να συντρέξουσιν τον συνοικισμόν ταχύτερον όσον, διά να απολαύσει ο τόπος εν τάχει τα άνω ρηθέντα αγαθά.

Ο Δήμαρχος
(υπογραφή)

1. Το κείμενο περιλαμβάνεται σε σχετική εργασία της κυρίας Χρ. ΜΠΑΛΤΑ με τίτλο: *Κάρυστος: ανάπτυξη μέσω από την δημιουργία μίας πόλης. Στην εργασία αναφέρονται σημαντικά στοιχεία, προϊόντων πρωτογενούς έρευνας της Συγγραφέως, τα οποία όμως δεν δημοσιεύονται εδώ ελλείψει χώρου.*

Το σχέδιο Οθωνούπολης του 1842 του Ο. Μίρβαχ

Ύστερα από έντονη επιθυμία των κατοίκων και μετά από πολλούς αγώνες κατόρθωσαν να επιτύχουν το έτος 1842 μ.Χ. ένα εύτακτο πολεοδομικό σχέδιο, που για την εποχή εκείνη ήταν καλά οργανωμένο, συγκρινόμενο με την άτακτη μορφή άλλων σύγχρονων Ελληνικών πόλεων. Η πόλη κτίστηκε στη θέση του αρχαίου λιμανιού.

Το σχέδιο αυτό βασίζεται στις αρχές του Ιπποδάμειου συστήματος, δηλαδή σε ένα πλέγμα ορθογωνίως τεμνόμενων οδών, που δημιουργούν οικοδομικά τετράγωνα μικρών διαστάσεων, δηλαδή 29x68 μέτρα, ή 60x69 μέτρα, με πολύ λίγες εξαιρέσεις.

Το όλο πολεοδομικό σύστημα της Οθωνούπολης περιελάμβανε 36 οικοδομικά τετράγωνα, που προορίζονταν για την δημιουργία κατοικιών και 6 που προορίζονταν για πλατείες, μνημειαμ ναούς και δημόσια κτίρια. Τα οικοδομικά τετράγωνα είναι καλά προσανατολισμένα, τα οικόπεδα έχουν ορθό και άνετο εμβαδό και γενικώς σε όλο το πολεοδομικό σύστημα κυριαρχούν οι κανόνες των αξόνων συμμετρίας και της κάθετης συνάντησής τους, που δίνουν μνημειακό ύφος.

Όπως τονίζεται σχετικώς² στο σχέδιο φαίνεται έντονη η επιθυμία του γεωμέτρη - τοπογράφου Ο. Μίρβαχ να υπάρξουν λεωφόροι με δενδροστοιχίες και πολλοί χώροι με πράσινο, που καθιστούν την πόλη ευάερη, χαρούμενη, αλλά και μεγαλοπρεπή. Ίσως ο βαναρδός Μίρβαχ να είχε δει ανάλογες ευρωπαϊκές πόλεις.

Η πόλη της Καρύστου σήμερα

Αυτός, που θα επισκεφθεί για πρώτη φορά την Κάρυστο, μπαίνοντας μέσα στην πόλη είτε από το λιμάνι, είτε οδικώς θα νομίσει, ότι ευρίσκεται σε μία πόλη τουλάχιστον των 10.000 κατοίκων. Αυτή την εντύπωση δίνει η πόλη με τους ευχάριστους και ευθύγραμμους δρόμους της, με τα υπερυψωμένα κτίριά της και με την ζωντανή κίνηση, που παρουσιάζει.

Εάν όμως περιδιαβάσει την Κάρυστο με τις παραλίες της, την ωραία ρυμοτομία της, τα πάρκα και τις πλατείες της, τα νεοκλασικά της κτίρια και τις γραφικές γειτονιές της θα συνειδητοποιήσει ότι ευρίσκεται σε μία μικρή πόλη.

Ο Γάλλος Ιούλιος Ζιράρντ, όταν έγραψε το έτος 1851 μ.Χ. την Ιστορία της Εύβοιας εξυμνούσε την Κάρυστο, που ήταν οικοδομημένη πάνω σε ορισμένους κανόνες (βέβαια εννοούσε το πρωτοεφαρμοζόμενο τότε ρυμοτομικό της σχέδιο) αναφέροντας:

«Η Κάρυστος είναι μία από τις ομορφότερες πόλεις της Ελλάδας. Όχι διότι είναι πιο καλοκτισμένη ή ανταποκρίνεται πιο πολύ από τις άλλες -της λείπουν πολλά- σ' αυτά που χαρακτηρίζουν την Ευρωπαϊκή πόλη. Αλλά οι κανόνες πάνω στις οποίες είναι οικοδομημένη, της δίνουν μια θαυμάσια εμφάνιση και μια ευχάριστη πρωτοτυπία».

Ο ίδιος Χρονογράφος γράφει, ότι το σχέδιο της πόλης το είχε συντάξει η Γαλλική Γεωγραφική Υπηρεσία. Προφανώς εννοεί το αρχικό του έτους 1834 μ.Χ.

Αν και η περιοχή της αρχαίας Καρύστου τοποθετείται στην σημερινή συνοικία της Παλαιάς Χώρας, υπάρχουν ενδείξεις, ότι και η παραλιακή Κάρυστος είχε ωραία μνημεία. Κοντά στο λιμάνι στη διασταύρωση των οδών Θ. Κότσικα και Σαχτούρη σώζεται το βάθρο ναού αφιερωμένου ως εικάζεται στον Απόλλωνα, ενώ στο παραλιακό φρούριο «Μπούρτζι» παρατηρούμε, ότι κατά την ανέγερσή του (13ος αιώνας) οι Φράγκοι χρησιμοποίησαν πολλά αρχαία μάρμαρα. Απέναντι από το φρούριο είναι το Γυμνάσιο και ανατολικά του Γυμνασίου το Πνευματικό Κέντρο (ίδρυμα Γιοκαλά) όπου στεγάζεται και το αρχαιολογικό μουσείο.

Αξιόλογα είναι και τα νεοκλασικά κτίρια του Δημαρχείου (1896), του Δημοτικού Σχολείου (1905) και της Δ.Ε.Η. (πρώην ηλεκτρικό εργοστάσιο 1928). Την πόλη στολίζουν ακόμη η παραλιακή πλατεία Αμαλίας, που περιβάλλεται ευτυχώς από μάλλον χαμηλά κτίρια, το πάρκο του Αγίου Νικολάου μπροστά στο Δημαρχείο και το Πάρκο Μπουρνιά ανατολικά του παραλιακού φρουρίου.

2. Βλ. Κ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ και Φ. ΚΑΠΟΛΛΑΣ: Ιστορία της νήσου Ευβοίας. Θεσσαλονίκη, 1930, σελ. 37.